

نام مدرک: دستورالعمل الزامات HSE پیمانکاران

شماره مدرک: TW002/01

شرح بازنگری	تاریخ بازنگری
در ردیف ۲ از بند ۴-۱-۲ (موارد ایمنی پیمانکاران)، محدودیت تعداد نفرات کارگاه (بالای ۲۵ نفر) حذف شد.	۹۶/۲/۱۴
	۲
	۳
	۴

تاریخ صدور	امضاء	نام	مسئولیت	
۹۶/۲/۱۴		المؤمنه فانی راد (عائمه نسیم)	تیم HSE	تهیه کننده
		الهام رضا (رئیس کارگاه)	کارگروه اجرایی سیستم مدیریت یکپارچه	تأیید کننده
		مهرنگو	نماینده مدیریت	تصویب کننده

تاریخ قرار گرفتن روی شبکه	تاریخ خارج شدن از شبکه
۹۶/۲/۱۴	

۱- هدف

حصول اطمینان از رعایت اصول و قوانین ایمنی، بهداشتی و زیست محیطی توسط پیمانکاران طرف قرارداد شرکت آب منطقه‌ای یزد می باشد.

۲- دامنه کاربرد

این دستورالعمل برای کلیه پیمانکاران طرف قرارداد با شرکت آب منطقه‌ای استان یزد کاربرد دارد.

۳- مسئولیت

مسئولیت اجرای این دستورالعمل بر عهده پیمانکاران طرف قرارداد و نظارت بر عهده کارفرما می باشد.

۴- شرح اقدامات**۴-۱- شناسایی، ارزیابی و انتخاب پیمانکاران**

کلیه در زمان شناسایی، ارزیابی و انتخاب پیمانکاران باید مکانیزم ارزیابی بر مبنای روشهای اجرایی خرید و ارزیابی تأمین کنندگان (JD006) انجام گیرد. ضمن اینکه ضوابط، اصول و مقررات HSE همزمان با تعریف شرح خدمات، باید جهت هر یک از موضوعات مورد واگذاری به پیمانکار، توسط مجری طرح شناسایی و در اسناد مناقصه ارائه شده و مدارک و مستندات مورد نیاز از طریق اسناد مناقصه دریافت و پیوست قرار داد شود. بر این اساس پیمانکار با تایید مفاد این دستورالعمل در اسناد مناقصه تعهد خود را نسبت به انجام مقررات و الزامات HSE تعیین شده اعلام می دارد. این ضوابط برحسب موضوع، می تواند شامل (ولی نه محدود به) موارد ذیل گردد.

۴-۱-۱- موارد بهداشتی پیمانکاران**الف: انتخاب مسئول بهداشت حرفه‌ای**

۱. براساس ماده ۹۲ قانون کار جمهوری اسلامی ایران و الزامات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کلیه کارگاههای بالای ۲۵ نفر می بایست اقدام به جذب کارشناس بهداشت حرفه‌ای نموده و کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار را با حضور مسئول بهداشت حرفه‌ای تشکیل دهند.
۲. مسئول بهداشت حرفه‌ای پیمانکار باید دارای گواهینامه تایید صلاحیت مورد تأیید مرکز بهداشت شهرستان مربوطه باشد. (مدارک مربوطه در این خصوص باید ارائه گردد).

ب: معاینات شغلی

پیمانکار موظف است مطابق ماده ۹۲ قانون کار کلیه کارکنان خود را قبل از اشتغال به کار و حداقل سالی یکبار مورد معاینه پزشک (معاینات ادواری) قرار دهد و نتایج آنرا در پرونده پزشکی آنان نگهداری و در صورت نیاز به شرکت ارائه نماید.

ج: تسهیلات بهداشتی (حمام/دوش، سرویس های بهداشتی و .....

در صورت نیاز و با توجه به موضوع پیمان تسهیلات بهداشتی پیمانکار شامل دوش، رختکن، محل غذاخوری، انبار مواد غذایی، توالت، دستشویی و... می بایست منطبق با آئین نامه الزامات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد. (فصل هفتم و هشتم از آیین نامه حفاظت و بهداشت عمومی در کارگاهها مصوب شورای عالی حفاظت فنی مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۴ به قراردادهای الحاق شود).

د- اماکن تهیه، طبخ و توزیع مواد غذایی

با توجه به موضوع پیمان، شرایط بهداشتی اماکن تهیه، طبخ و توزیع مواد غذایی می بایست منطبق با مفاد (فصل نهم از آیین نامه حفاظت و بهداشت عمومی در کارگاهها مصوب شورای عالی حفاظت فنی) باشد. و پیمانکار مسئولیتهای مربوطه در خصوص موضوع را بر عهده بگیرد و کارشناس بهداشت حرفه‌ای که در استخدام پیمانکار است، مراتب را تایید نماید و به مدیر پروژه گزارش دهد.

۴-۱-۲- موارد ایمنی پیمانکاران

۱. پیمانکاران طرف قرارداد با شرکت الزاماً باید دارای گواهی تایید صلاحیت ایمنی پیمانکاران از اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی را داشته باشند (ارائه مدارک تأیید صلاحیت طبق آیین نامه ایمنی امور پیمانکاران تدوین شده در شورای عالی حفاظت فنی ۱۳۸۸/۱۲/۳ و مصوب ۱۳۸۹/۳/۵ وزیر کار و امور اجتماعی، الزامی است).
۲. پیمانکار موظف است قبل از شروع به کار در کارگاه مطابق با آیین نامه به کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه ها به شماره ۲۵۸۴۸ مورخ ۹۴/۲/۱۹، نسبت به معرفی یک نفر به عنوان مسئول ایمنی که دارای تجربه و دانش

فنی در خصوص ایمنی باشد، اقدام نماید. صلاحیت مسئول ایمنی معرفی شده باید مورد تأیید اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی باشد و مدارک مربوطه در این خصوص ارائه گردد.

۳. پیمانکار موظف است در زمان تجهیز کارگاه، نسبت به برآورد و تهیه وسایل ایمنی و آتش نشانی مورد نیاز براساس نوع کار و تعداد کارکنان اقدام نماید.

۴. پیمانکار موظف است جهت انجام کار از افراد با صلاحیت، با دانش و تجربه کافی و آموزش دیده استفاده نماید.

۵. پیمانکار موظف است کارکنان خود را با خطرات کار مورد نظر آشنا نموده و کلاسهای آموزش لازم را جهت کارکنان خود تشکیل دهد و مدارک را ارائه نماید.

۶. مسئول ایمنی پیمانکار موظف است گزارشات خود را به مدیر پروژه ارائه نماید.

۷. کلیه کارکنان پیمانکار موظفند مقررات ایمنی حاکم در مجموعه را که از سوی شرکت ارائه شده، رعایت نمایند و سرپرست کارگاه می بایست گزارش آن را جهت تأیید به مدیر پروژه شرکت ارسال نماید.

۸. نوع وسایل حفاظت فردی مورد نیاز کارکنان پیمانکار توسط کارشناس بهداشت حرفه‌ای و مسئول ایمنی پیمانکار تعیین و به مدیر پروژه اعلام می‌گردد.

۹. وسایل حفاظت فردی که پیمانکار تهیه می نماید، باید از نوع مرغوب، مقاوم و متناسب با نوع کار بوده و قبل از خرید انبوه می‌بایست نمونه ای از آن به تأیید مدیر پروژه رسیده باشد.

۱۰. چنانچه بنا به دلایل مختلف پیمانکار جهت انجام کار از پیمانکار فرعی استفاده نماید، تمام موارد مطرح شده در این سند مشمول پیمانکاران فرعی نیز خواهد بود. ضمن اینکه در صورت بروز هر گونه نقص و خللی در انجام کار، در نهایت پیمانکار اصلی پاسخگو خواهد بود.

۱۱. پیمانکار موظف است در زمان حمل و نقل تجهیزات و وسایل، مجموعه مقررات ایمنی ارائه شده از سوی شرکت را رعایت نموده و در تمامی مراحل هماهنگی‌های لازم را با مدیر پروژه به عمل آورد.

۱۲. در صورتی که پیمانکار در حین انجام کار از ادوات و وسایل پرتونگاری/ رادیوگرافی استفاده و اقدام نماید، لازم است ضمن رعایت نکات ایمنی، پیش بینی کامل تجهیزات و لوازم مورد نیاز را به عمل آورده و از تمامی مجموعه مقررات کشوری در این خصوص پیروی نماید.

۱۳. پیمانکار موظف است در زمان تجهیز کارگاه، انبار و یا فضاهای کار، تمامی موارد ایمنی را رعایت نموده و محیط ایمنی را ایجاد نماید.

۱۴. پیمانکار موظف است قبل از شروع به کار لیست نفرات خود را بهمدیر پروژه ارائه و نسبت به اخذ مجوز انجام کار اقدام نماید و در صورت تخلف مشمول جریمه و برخورد خواهد شد و در صورت لزوم قرارداد به صورت یک طرفه از سوی کارفرما لغو خواهد شد.

۱۵. کلیه وسایل و تجهیزات مورد استفاده پیمانکار می بایست استاندارد بوده و از سلامت کامل برخوردار باشند. این وسایل قبل از ورود به کارگاه می بایست از نظر سلامت و ایمن بودن مورد تأیید مدیر پروژه قرار گیرد.

۱۶. از ورود وسایل و تجهیزاتی که دارای نقص فنی بوده و می تواند ایمنی کارکنان را به خطر اندازد جلوگیری خواهد شد.

۱۷. پیمانکار موظف است پس از انجام کار نسبت به پاکسازی و بهسازی محیط کار و بازگرداندن آن به حالت اولیه اقدام کرده و کلیه نخاله‌های موجود در محوطه را پاکسازی نماید.

۱۸. چنانچه از ادامه فعالیت پیمانکار بدلیل عدم رعایت موارد ایمنی جلوگیری بعمل آید، تا زمان رفع عیب نقص پیمانکار حق هیچگونه فعالیتی را نخواهد داشت.

۱۹. کلیه وسائط نقلیه، بایستی سالم و بدون نقص فنی بوده و از نظر ظاهری نیز دارای شرایط مناسب باشند. در غیر اینصورت از ورود آنها جلوگیری خواهد شد.

۲۰. در صورتی که به واسطه عدم رعایت مقررات توسط کارکنان پیمانکار، حادثه‌ای با خسارات جانی و مالی رخ دهد، در خصوص خسارات جانی پیمانکار پاسخگوی مراجع قانونی بوده و کلیه خسارات مالی ناشی از حادثه نیز بر عهده پیمانکار خواهد بود. کلیه گزارشات حوادث باید الزاماً طبق دستورالعمل گزارش حادثه کارکنان (TW006) انجام گیرد. پیمانکار موظف است از قوانین، خط مشی‌ها، دستورالعملها و استانداردهای شرکت به طور کامل پیروی نماید.

۲۱. در صورتیکه فرد یا افرادی از کارکنان پیمانکار از مقررات ایمنی تبعیت نکرده و ایمنی خود و دیگران را به خطر اندازد، پیمانکار موظف است نسبت به اخراج ایشان اقدام نمایند. در غیر اینصورت نماینده شرکت اقدام خواهد نمود.

۴-۱-۳- موارد زیست محیطی پیمانکاران

الف) تطابق با الزامات زیست محیطی

بر اساس قوانین و آئین نامه‌های مربوطه، مطابق روش اجرایی شناسایی و ارزیابی رعایت قوانین (TD004) عمل شده و موارد زیر در نظر گرفته می‌شود:

۱. پیمانکار باید برای حمل و نقل، نگهداری و استفاده از هرگونه مواد آلاینده از جمله، هیدروکربنها، مواد شیمیایی، موارد بهداشتی، ایمنی و مسائل زیست محیطی لازم را رعایت نماید.
۲. پیمانکار باید با مدیریت مناسب مواد آلاینده مانع از آلودگی خاک، آبهای سطحی و آبهای زیرزمینی شود.
۳. وظیفه جمع آوری، پاکسازی و دفع بهداشتی مواد آلوده و بازگرداندن منطقه به وضعیت مناسب بر عهده پیمانکار بوده، به علاوه هزینه‌ها و جریمه های قانونی احتمالی بر عهده پیمانکار خواهد بود.
۴. اجرای آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند (مصوب ۱۳۸۳ هیئت وزیران)

ب) مدیریت زمین

برخی از عمده ترین دستورالعملها و آیین نامه‌های زیست محیطی در این ارتباط به شرح ذیل است که پیمانکاران بسته به موضوع پیمان ملزم به رعایت آنها میباشند:

- ✓ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۲۴/۱۳۷۱/۸)
- ✓ قانون شکار و صید مصوب ۱۳۴۶/۳/۱۶ با اصلاحیات (۱۳۵۳/۱۰/۳۰ و ۱۳۷۵/۹/۲۵)
- ✓ قانون حفظ نباتات (مصوب ۱۳۴۶/۲/۱۲)
- ✓ آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوبه شماره ۸۱۸۰۴ مورخ ۱۳۵۴/۱۲/۴ هیات وزیران با اصلاحات بعدی)

ج) مدیریت آب

۱. فعالیت پیمانکار نباید باعث آلودگی آبهای سطحی و زیر زمینی منطقه شود. پیمانکار باید حداکثر تلاش خود را جهت حفظ و پیشگیری از آلودگی آن اعمال نماید.
۲. پیمانکار باید در مدیریت HSE خود، دفع فاضلابهای بهداشتی کارکنان و پسابهای صنعتی ناشی از فعالیت خود را با رعایت اصول بهداشتی انجام دهد.

۳. پیمانکار باید مواد مصرفی و مجموعه تحت فعالیت خود را به گونه‌ای نگهداری کند که در مواقع بارندگی باعث آلودگی روان آبهای ناشی از بارندگی نشود.

۴. یکی از عمده‌ترین دستورالعملها و آیین نامه های زیست محیطی در این ارتباط "آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (مصوبه شماره ۱۸۲۴۱/ت ۷۱ ه مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶) هیات وزیران" است.

(د) مدیریت کیفیت هوا

برخی از عمده ترین دستورالعملها و آیین نامه های زیست محیطی در این ارتباط به شرح ذیل است:

✓ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۳)

✓ آیین نامه اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوبه شماره ۲۷۲۴۸/ت ۲۲۵۵۵، مورخ ۱۳۷۹/۶/۲۸)

هیات وزیران)

۴-۱-۴- موارد آموزشی پیمانکاران

۱. کلیه پرسنل پیمانکاران با قرارداد بیش از سه ماه باید تحت آموزش ایمنی عمومی مورد تایید وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار گیرند.

۲. هزینه های آموزشی مندرج در بند ۱ به عهده پیمانکار بوده و در این خصوص هیچگونه هزینه ای به عهده کارفرما نخواهد بود.

۳. کلیه کارگران حرفه‌ای و تخصصی میبایست قبلاً دوره‌های تخصصی فعالیت واگذار شده از سوی پیمانکار را طی نموده و از مراجع ذیصلاح گواهینامه مربوطه را اخذ نموده باشند. در غیر اینصورت ضمن رد صلاحیت از ورود آنان به سایت اجرای پروژه جلوگیری بعمل خواهد آمد. نظیر جوشکاری، داربست بندی، راننده جرثقیل، راننده لیفتراک، برق کار و...

۴. کارکنان و کارگران هر پیمانکار فقط مجاز به فعالیت در محدوده کاری خود بوده و تردد در بخشهای دیگر سایت و یا پروژه ممنوع می باشد و واحد حراست بر آن نظارت خواهد داشت. کلیه مسئولیتهای ناشی از عدم رعایت موارد مرتبط با این موضوع به عهده پیمانکار می باشد.

۴-۲- ضمانت اجرای الزامات

- ۱- پیمانکار موظف است در تمام مدت انجام پروژه مقررات HSE را رعایت نماید. از این رو نحوه عملکرد HSE پیمانکار در طول انجام پروژه مورد ارزیابی HSE کارفرما قرار می‌گیرد.
  - ۲- مدیر پروژه در مدت زمان پیمان، اطلاعات عملکرد HSE پیمانکار را در قالب چک لیست‌های ممیزی بهداشت، ایمنی و محیط زیست پیمانکاران (بر اساس نشریه شماره ۴۴۷ مدیریت ایمنی در کارگاه‌های عمرانی، تدوین دفتر نظام فنی اجرایی از معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری) تا انتهای پروژه تکمیل می‌نماید. این اطلاعات به عنوان معیار ارزیابی نهایی عملکرد HSE پیمانکار مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. این ارزیابی متناسباً در مراحل بعدی منجمه در قراردادهای آتی مد نظر قرار خواهد گرفت.
  - در صورت عدم رعایت مقررات و دستورالعمل‌های HSE، کارفرما عملیات اجرایی را تا رفع تخلف متوقف خواهد نمود و هیچ‌گونه هزینه‌ای از این بابت به پیمانکار پرداخت نخواهد شد؛ این توقفات به عنوان تاخیر غیرمجاز تلقی می‌گردد و در صورت عدم رفع نواقص طبق مفاد پیمان عمل خواهد شد.
  - ۳- چنانچه قطع همکاری به علت لحاظ نشدن الزامات HSE (مواردی نظیر آلودگی‌های شدید زیست محیطی، آمار بالای حوادث و ...) صورت پذیرد، نام پیمانکار در لیست سیاه پیمانکاران قرار گرفته و از همکاری مجدد با وی مخالفت به عمل خواهد آمد.
- نکات قابل توجه:
- ✓ پیمانکار موظف است پس از پایان پروژه نسبت به پاکسازی محیط زیست و از بین بردن موانع ایجاد شده، پرکردن چاله‌ها، گودال‌ها و کانال‌های حفر شده و ... اقدام نموده و شرایط محل کار را به حالت عادی بازگرداند.
  - ✓ پیمانکار موظف است گزارش عملکرد HSE خود (از جمله آمار بیماری‌های شغلی، حوادث، خسارت‌ها، آسیب‌های فردی و زیست محیطی و...) را به اطلاع مدیر پروژه برساند.